

de col·laboració

Les centrals eòliques i la conservació dels nostres espais naturals

Des de fa un temps la proliferació de projectes per construir centrals eòliques a les comarques de Tarragona és notícia constant. Aquest fet, que a priori hauria de ser una bona notícia, en comportar la implantació d'una energia neta i renovable, s'ha convertit en un dels principals perills amb què s'enfronten els nostres espais naturals. El motiu és la localització que s'està escollint per a la major part d'aquestes activitats.

Una central eòlica, a banda de la instal·lació dels aerogeneradors, comporta la instal·lació de centenars de quilòmetres de línia elèctrica d'evacuació de l'energia produïda, de grans transformadors, d'instal·lacions de control i supervisió, l'obertura de grans vials per al pas dels camions de gran tonatge, l'eliminació de la vegetació existent, el moviment de tones de terra, etc. Suposa, en definitiva, la transformació total de l'indret.

Aquests impactes assumibles i minimitzats en el cas que la construcció es faci en llocs ja humanitzats i transformats, molts abundants per altra banda, es converteixen en importants i inacceptables quan els indrets escollits són els cors de les nostres millors muntanyes, justament aquells espais que s'han mantingut aïllats de la transformació humana, on la natura ha seguit mantenint la seva màxima esplendorositat paisatgística i ecològica i on han trobat refugi, lluny de les amenaces, les espècies més sensibles i en major perill d'extinció. Aquest és el motiu que la major part d'aquests espais hagin estat declarats d'interès natural.

Un dels aspectes a considerar és l'impacte paisatgístic. El fet que moltes d'aquestes centrals pretenguin ubicar-se en zones dominants provocarà que siguin visibles des de quilòmetres de distància trencant l'estètica de les nostres muntanyes, que és un valor important i que cal preservar. Aquest impacte, però, que per a alguns podria semblar l'únic o el més important, no és ni de bon tros el més preocupant. Sovint els vertaders

perjudicis ambientals són aquells menys perceptibles per un profà però els que tenen repercussions més irreversibles. Ens referim, per exemple, als impactes sobre la fauna, la flora i la gea, o sigui, sobre l'ecosistema.

Pel que fa als impactes sobre la fauna, han estat estudiats en profunditat en centrals eòliques que ja fa temps que estan en funcionament. Poden ser directes o indirectes. Els directes afecten majoritàriament els moixons, els quals es veuen greument afectats per la col·lisió contra les astes dels aerogeneradors. D'altres moren en xocar contra els filats elèctrics de les línies d'extracció d'energia o electrocutats en les torres de suport. Aquestes morts de moixons són especialment greus quan afecten espècies rares i en perill d'extinció, les que viuen en indrets inaccessibles i aïllats de les serres, justament els indrets que estan sent escollits. A la central de l'Altamont Pass, a Califòrnia (EUA), per exemple, es va constatar, en tan sols dos anys, la mort de 567 grans moixons, 39 dels quals eren àligues daurades. A Tarifa, en un any es va constatar la mort de 106 moixons, 88 dels quals eren rapinyaires.

L'impacte indirecte és el creat per la pertorbació i transformació d'un hàbitat que fins al moment s'havia mantingut inalterat, a causa sovint del seu aïllament. En desenvolupar-s'hi una activitat industrial permanent i en facilitar i promocionar una accessibilitat es crea una nova situació totalment incompatible amb la supervivència de les espècies més sensibles a la presència humana. Aquestes espècies, altament amenaçades d'extinció, mantenen en aquests indrets els seus últims reductes. És el cas del gat salvatge, l'àliga daurada o l'àliga cuabarrada.

De fet la instal·lació d'aquestes centrals en els llocs més vulnerables i sensibles de les nostres muntanyes, justament a les parts més altes, aïllades i inaccessibles, comporta en poc temps un impacte generalitzat a l'espai natural. L'obertura dels vials permet l'accés

motoritzat de multitud de visitants, com està passant a la serra de Pradell-l'Argentera. La muntanya és travessada per quilòmetres de nova xarxa elèctrica. La massiva presència humana provoca la desaparició de les espècies animals i vegetals més sensibles. Comencen a aparèixer les "típiques" deixalles arreu. La major presència humana augmenta la possibilitat dels incendis, etc.

En l'actualitat a les comarques de Tarragona hi ha més de 40 projectes de centrals eòliques. Aquesta xifra podria augmentar enguany fins vora la setantena, cosa que afectaria muntanyes tan emblemàtiques com el Montsant, la molla de Colldejou, la serra de Prades, les serres de Cardó i Cavalls, els ports de Beseit, etc. De fet, la major part de les carenes de la totalitat de serres tarragonines tenen algun projecte de central eòlica que les afecta.

És davant d'aquesta situació irracional, promoguda per les pròpies administracions públiques, que es fa necessària una pressió dels sectors socials més sensibilitzats per la preservació de la natura i el medi ambient. Cal que les administracions assumeixin les seves obligacions de preservar aquestes muntanyes i evitar que uns interessos econòmics i sovint especulatius les malmetin per sempre. Cal que la implantació de les centrals eòliques es porti a terme en indrets on l'impacte sigui mínim, com ja estan fent altres països. A Àustria, per exemple, s'estan instal·lant els aerogeneradors al voltant de les autopistes; a Dinamarca, als espigons dels ports.

La implantació de les energies renovables i la preservació del patrimoni natural han estat de sempre dues reivindicacions del moviment ecologista. La seva compatibilitat tan sols depèn de compromisos polítics i de decisions tècniques correctes.

■ XAVIER JIMÉNEZ I LLOBERA
BIÒLEG I RESPONSABLE DE
L'ÀREA DE MEDI NATURAL DEL GEPEC